

Salam alýan günüm däl / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Salam alýan günüm däl / satiriki hekaýa

SALAM ALÝAN GÜNÜM DÄL

Hojadurdy aga jowur ak sakgally, ýüzi nurana, nazarkerde kişi. Altmyş ýaşy bireýýäm arka atan pensioner adam. Özem wäşi, degişgen, artist ýaly, uçup-gonup duran çakgan goja. Bu ýaşulyny hemmeler sylaýarlar. Hatda ony tanamaýaram hormat goýup, taňry salamyny berýärler. Ýöne weli, býurokratlar bu goja salam berýärler. Ýöne weli, býurokratlar bu goja salam berýärler diýsem, onda hakykatdan daş düşüp, juda küpür gepledigim bolardy. Sebäbi býurokratlaryň öz döp-dessury, edim-gylymy, uzynlyk arşyn ölçegi we agramlyk çeküw kirwenke daşy bolýar. Olar ýagdaýa görä hereket edýärler. Kelpeze ýaly üýtgäp durýan, şemal haýsy tarapa bolsa, şol ugra gyşarýan gamşyň başy pisint bir zat.

Hojadurdy aga duşenbe günü säher çaglary turup, ýuwnup, gök çaydan keýpini kökläp, döwüm-dişlem oduk-buduk iýip keramara ýola düşdi. Onuň ugry edaralaryň birine tarap. Onça möhüm bolmadyk bir işjagazy bar. Ýöne weli, barjak ýerinde gaty elhenç bir býurokrat otyr-da.

– Başa gelenini göz görer, başa düşen işi başarmakdan aňsat näme bar? – diýip, goja barýandyr öz-ä göreris-dä.

Stol, kürsi, kreslo, goşa-goşa telefon, diwan, gülli küýzejikler, kondisioner ýaly senetlere bukulyp, ýüzüne dermantin tutulan goşa gapa gabat bolup, alkymyndan emele gelen, ini-boýy des-deň, inedördül, depe saçy düşüp gutaran, örän mekir, azy ýaran, ýaşy altmyşdan geçip, ol azylaram düşüp gutaran, ýerine gyzyl diş biten býurokrat otyr.

Hojadurdy aga ýüzüne emeli gaýyş tutulan goşa gabsanyň içkisinem açyp, şähdaçyklyk bilen býurokratyň ýagmazak bulut

ýaly ýüzüne seredip, eda bilen:

– Essalawmaleýkim! – diýdi. Jogap berdi. Býurokrat lal-jim.

– Salawmaleýkim! – diýip, ýaşuly ýene gaýtalady. Ýok, eger-eğer, býurokrat sarsanogam.

– Salam, ýoldaş başlyk, gurgunmyň, Meret Durdyýewiç! – diýip, goja üçünji gezek býurokrata ýüz tutdy.

– Ýaşuly, bu gün meniň salam alýan günüm däl, gaýdyberniň, barybir, işiňiz menden bitmez – diýip, býurokrat hertiçigem bolsa zybana geldi.

– Otüki, näme üçin beýle bolýa, salam almak üçinem ýörite gün bellenýämi? – diýip, goja sarsman durdy.

– Hepdäniň sişenbe we anna günleri näçe salamyň bolsa beriber, ýüzümi ýyggyrman alýan – diýip, Meret Durdyýewiç öz iş kagyzlary bilen gümra bolubardi.

– Sözüme pitiwa etmeseň, daşarda raýatlary kabul edýän günlerim, sagatlarym ýazylgydyr, okaý – diýip, býurokrat bir zatlara gyzył galam bilen bellik edip otyrka aýtdy.

Ýaşuly azajyk säginde-de, ökdelik bilen "küşt" göçümine başlady.

– Bagyşlaň, günämi geçiň, men ýalňyşyp gelipdirin. Ýekeje zat soramak bolarmy? Ýol salgy alajjakdym. Bir edarany gözleýädim.

– Bolmaz, ýaşuly. Sişenbe, anna günleri ýekeje zat däl-de, baş zat soraň. Şol günler ýolam salgy bereýin, şol diýýän ýeriňize özüm eltibem gaýdaýyn.

– Tiz sorardym. Uzag-a eglemezdim. Ýekeje minut.

– Ýekeje sekundyň gürrüňi et. Kabul edýän günüm däl diýdim-ä.

Ýaşuly haýran bolup, jowur ak sakgalyny sypalap, böwrüni diňläp birsalym durdy:

– E-he, şeýle diýsene. Beh, Çary Esenowiç meni oýnap, üstümden güljek bolup, bu edarany maňa salgy beräýdimikä?! Meret Durdyýewiç salamly adamdyr, ýarygije barsaňam, gowy garşy alar, telefonda gürleşip oturanam bolsa salamyňy alar diýipdi. Kabul edýän günüm däl diýib-ä işiňi bitirmän goýbermez diýip aýdypdy – diýip, Hojadurdy aga kiçi sakgalyny dişläp başyny ýaýkady. Yzyna öwrülip, kabinetden çykmaga hyýallandy.

– Ýaşuly nirä, duruň, aýak çekiň – diýip, býurokrat başyny galdyrdy.

– Daşaryk çykyp, şu edaranyň wyweskasyny okajak. Çary Esenowiçiň salgy bereni bu edara däl bolaýmasyn. Gözlerimem kütelişipdir. Çapraz düşäýdim öýdýän.

– Çapraz düşmesi ýokdur, ýaşuly. Geliň-de geçiň. Çary Esenowiçiň ady bilen geleniňiz üçin salawmaleýkim. Ony nireden tanaýaňyz?! Ilki geläýeniňizde aýtmaly ekeniňiz-dä, ýaşuly!

– Ol ikimiz, Çary Esenowiç bilen ikimiz, baryp-ha, 1941-nji ýyldan tä 1945-nji ýyla çenli ýaragdaş dost. Ikimizi dogan diýseňem bolýar. Onuň aýagyndan ok degeninde men oňa gan beripdim. Şondan bäri gatnaşyp, garyndaş bolup ýörüs.

– Örän gowy, juda oňat. Ýaşuly, geçip otursaňyzla.

Býurokrat birneme çuslandy. Ýerinden turup gödensiz göwresi bilen oňaýsyz hereket etdi. Hojadurdy aga kürsüde oturdy.

– Meniň bir kiçijik ýumşum bardy. Şony bitirersiňiz diýip geldim. Sizi uzak güýmäp oturman aýdaýjak? – diýip, Hojadurdy aga sözüne dyngy berdi. Emma Meret Durdyýewiçiň jogabyna ýaşuly aňk-taňk boldy. Hawa-da býurokrat şeýle pisint adam-da. Nätjek, diňläbermeli bolýar-da.

– Ýaşuly, bagyşlaň. Men siziň ýumşuňyzy bitirip bilmen. Aýdybam oturmaň – diýip, býurokrat pert jogap berdi.

– Weý, näme üçin? Bitmese-de aýdyp bir galaýyn ahwet.

– Aýdybam oturma. Sözüňi zaýalama.

– Näme sebäpden, inim? Düşündir ahyry!

– Sebäbi meniň Çary Esenowiç bilen tanyşlygym, oňa bolan gatnaşygym onuň iberen adamsynyň diňe salamyny almagyma güýji ýetýär. Ine, ýaşuly, däliden dogry habar diýlişi ýaly, meniň-ä aýtjak zadym şu.

Hojadurdy aga az salym oýlandy-da, sakgalynyň ujundan dişläp, ýeserlik bilen söze başlady.

– Otüki, Hudaýberdi Akgaýewiçiň size häsiýetnama berşi-hä düýbünden başgaçady. Meret Durdyýewiç örän mylakatly, diýseň hödür-keremli kişidir diýip, gaty çyny bilen sizi öwdi. Ýa, siz Meret Durdyýewiçiň özi däl-de, işgärimi?! Men kabineti ýalňyşýan-a dälidirin-dä herna?! Adam garraberse, mahaw, sähne-de bolýar – diýip, Hojadurdy aga ýerinden turdy. Býurokrat onuň synyndan çekdi.

– Otur, ýaşuly, otur. Hudaýberdi Akgaýewiçi tanaýandygyňyzy

başda aýtmalu ekeniňiz-dä. Ony siz nireden bilýäňiz, ýaşuly?

– Men Hudaýberdi Akgaýewiç bilen Kislowodskide ýylda bile dynç alýan. Ikimiziň içýän suwumyz hem aýry däl. Bir gezek ol wannada çaşdy. Göteril, wraçlaryň bolýan ýerine alyp gitdim. Onuň wezipesi ulam bolsa, özi çepiksije, ejiz adam. Bäbek göteren ýaly elimde oýnap ýörün.

– Be, ýaşuly, Hudaýberdi Akgaýewiçi tanaýan diýsene.

– Ýok, meniň ony tananymyň haýry näme, ol meni tanaýa. Gepem şonda.

– Ýaşuly, men saňa häzir wýetnam çäýyndan bir käsejik ajy gök çäý bereýin, ýanynyň şokolady bilen.

– Çäý içip oturmaýyn. Ýumşumy aýdyp ötägideýin. Senem işden goýdum.

– Bar bilýäniň Hudaýberdi Akgaýewiç boljak bolsa, zeruryýetiňi aýtjagam bolup, bagyşla, arrygyňy gynap oturma.

– Näme üçin?

– Çünki, Hudaýberdi Akgaýewiç gowy ýolbaşçy. Oňa söz ýok. Ýöne, men onuň ady bilen gelyänlere diňe wýetnam çäýyndan bir käsejik, ýanynyň şokolady bilen, hödür edip bilýän. Ine, aňyrky pelläm. Isle, gaty gör, hala, gaty görme, bar bolubilşim şol.

Hojadurdy aga ýene beýnä zor salmaly boljak öýdýän. Goja pikir etdi, ahyry yş tapdy.

– Eger men size Agamämmet Ödäýewiçiň gyzgyn salamyny gyzgynjagy bilen elinje gowşursam, hem-de onuň "Meret Durdyýewiçiň ýanynda size bolarlyk işiň gürrüňi bolmaz" diýen dana sözünü, geniallyk bilen aýdan pikirini ýetirdem neneňsi bolar?!

– Ajaýyp bolar. Agamämmet Ödäýewiçi tanaýandygyňy öňräkden aýdan bolsaň, seni depäme bireýýäm täç ederdim. Salamyny bada maňa ýetiren bolsaň derim giňärdi. Hawa, onsoň, sen Agamämmet Ödäýewiçi nädip tanaýaň?!

– Ol meni tanaýa. Onuň gyzy meniň oglumy söýüpdür, oglumam onuň ýeke gyzyňa aşyk bolupdyr. Toý edip aldyk. Bermeliye zadyny şonda-da berip, razy etdim-le. Toýda Agamämnet Ödäýewiç seni ýatlap durdy.

– Sag boluň. Minnetdardyr. Ynanýan. Mende size bolarluk

storžlyk iş-ä bar. Kakama-da bermän ýördüm.

– Aýlygy näçe?

– Segsen manat.

– Haý, azyrak eken-ow. Aşyr Saryýewiç saňa eli açykdyr diýipdi. Tüýs häzirki zamanyň Hatamtaýydyr diýip magtapdy. Zadynyň eýesi däldir, üstüni pul bilen gömer diýip aýdypdy. Ministr dagy ýalan sözlänsoň, bärki garamaýakdan nämä garaşjak.

– Weý, weý, Aşyr Saryýewiçi nädip tanaýaň?!

– A-haw, tanamazlyga alajyň näme? Aýalyň dogan bolansoň, tanaman bökersiňem. Baja bajany görende bagry gijär diýilmänmidir. Şenbede ol çagalary bilen biziňkide bolýar, ýekşenbede biz olaryňka gidýäs. Asyl iýenimiz aýry däl. Otüki, storožlyg-a erbet kär däl weli, segden manady birneme bärrek dälmi?

– Az. Gaty gyltyz. Storožlygyň ýany bilen, gyşda peç ýakýa diýibem hak töläýin. Bagban bolup, baglara seredýä, gülban bolup, gül ekýä diýsegem bolar durar.

– Aýalymam tam süpüriji edip geçiräýseň...

– Hökman. Gürrüni bolmaz. Buýruk beräýerin.

– Itimi hem garawulçylyk çekýä, wahtada durýa diýip, buýruk beräge-de oňa-da birneme ýaly puly töläýseň gowy bolardy.

– Bolýa, onuň üçinem buýrukda bir paragraf artdyrars, özi bolar-da durar.

– Skladyňyzda, kabinetlerde syçan düşnügi ýokmy?

– Ýaşuly, pişigiň bar öýdýän?

– Bar. Gowy, çus, çakgan pişigim bar.

– Oňa-da ýekeje paragraf artdyrars weli, bolar-da durar.

– Alty sany çagajygym bardy-da.

– Gözi açyldymy?!

– Wah, hawa-la. Ylgaşyp ýörler.

– Olaram 0,5 stawka aýlyga alalarys.

Ine, býurokratyň işdäki keşbi. A bu tip öýünde neneňsikä? Onam görüp geçäýeliň.

– Dr-r-r, dr-r-r – diýip, telefon jyňňyrdaýar.

– Hawa, men, ýeri, hawa, özüm. Senmiň? – diýip, býurokrat öz aýaly bilen gepleşýär.

– Obadan agañ geldi diýýäňmi? Meniň bilen salamlaşmak isleýämi? Şoňa aýt, bu gün meniň salam alýan günüm däl. Sişenbe we anna günleri men kabul edýädim ahyry. Agam howlugyp, irräk gelipdir. Obadan bir semiz goýnuň läşini getirdi diýýäňmi? O-how, tüwi-de getiripmi? Künjiniň ýagynammy? Dört sany gawun diýdiňmi? Beh, aprelde-de gawun boljak eken-ow. Ýeri, bolýa-da. Zat kabul edýän günüm däl diýib-ä pisiňi aşyryp oturyp bolmaz. Alaç näme, alybermeli bolar-da.

Ine, imisala, parahat kabinetde dürli iş kagyzlarynyň arasynda söwüt kömelegi ýaly bitip, düýp tutan býurokratyň salam almaýan günleri şeýle tertipde geçip dur.

Gurbangylyç HYDYROW.

Satiriki hekaýalar